

**MAATALOUS- JA MAASEUTUYRITYSTEN AKTIVOINTI
KOILLIS-SUOMESSA
10.4. 2006 - 31.12.2007**

LOPPURAPORTTI

SISÄLLYSLUETTELO

Sivu

1. Hankkeen tausta ja lähtötiedot.....	2
2. Hankeorganisaatio.....	3
3. Ajankohta ja kesto, aikataulun toteutuminen.....	3
4. Toiminnan kuvaus.....	3 - 9
4.1 Esiselvitys	
4.2 Yrityskohtaiset toimenpiteet	
4.3 Opintomatkat	
4.4 Koulutukset	
4.5 Tiedottaminen	
4.6 Yhteistyötahot	
5. Tavoitteiden toteutumisen arviointi.....	9
5.1 Asetetut tavoitteet	
5.2 Tavoitteiden toteutumisen arviointi	
6. Talous.....	10
7. Toteutuksen arviointi.....	11
8. Jatkotoimet ja ehdotukset.....	11

Maatalous- ja maaseutuyritysten
aktivointi Koillis-Suomessa
Projektipäällikkö Hannu Virranniemi
Nuottatie 6 B
93600 KUUSAMO
Gsm 0400-375935
hannu.virranniemi@naturpolis.fi

2 (11)

Hankenumero 25754

1. HANKKEEN TAUSTA JA TARVE

Koillis-Suomen aluekeskusohjelma aloitti toimintansa vuonna 2001. Vuoden 2005 alusta lukien aluekeskusohjelma-alueeseen ovat kuuluneet Kuusamon kaupunki, sekä Posion ja Taivalkosken kunnat. Uudelleen organisoitumisen myötä elinkeinoelämän kehittäminen aloitettiin uudelleen toimialaryhmien kautta. Syksyllä 2005 valmistuneen alkutuotannon ja elintarviketalouden toimialan kehittämisstrategian vuosille 2005 – 2010 strategiaprosessissa ilmeni, että alueella on viimeisen kymmenen vuoden aikana runsaasti lopettaneita maaseutuyrityksiä. Lisäksi oli todettavissa, että sukupolvenvaihdoksia ja tuotantorakennusinvestointeja tehdään vähän, sekä yrittäjien liiketoiminta-osaamisessa on yleisesti puutteita. Toimialalla vallitsee joiltakin osin negatiivinen asenne, sekä myös huoli työssä jaksamisesta lisääntyä yrityskokojen kasvaessa.

Alueella harjoitettavista alkutuotannon tuotantomuodoista tärkeimpiä ovat maidon- ja lihantuotanto, porotalous, kalastus, hevostalous ja matkailupalvelut eri muodoissaan. Kehittämisstrategiassa tavoitteiksi on asetettu mm. maidon- ja naudanlihan nykyisten tuotantomäärien säilyttäminen. Nykyinen rakennekehitys huomioiden tämä edellyttää mm. sukupolvenvaihdosten ja investointien lisääntymistä. Yksikkökokojen kasvun myötä kustannustehokkuus yleensä paranee, mutta se edellyttää myös yrittäjän kykyä hallita yrityksen johtamiseen liittyvät tärkeimmät osa-alueet. Yrittäjän ammattimainen toiminta on menestyvän yrityksen perusedellytys.

Maidon- ja lihantuotannolla on erittäin keskeinen asema alueen maaseudun ihmisten työllistäjä ja toimeentulon turvaajana. Alueella on noin 220 maidonlähettäjä ja maitoa tuotettiin vuonna 2006 noin 31 miljoonaa litraa. Maatalouden myyntituloista keskimäärin n. 80 % tulee maidosta. Korvaavien tuotantomuotojen löytyminen vastaavassa laajuudessa ei ole helppoa.

Alueen elintarvikkeiden jalostajista selkeästi suurin on JK Juusto Kaira Oy, joka jalostaa Kuusamon Osuusmeijerin keräämän maidon. Juusto Kairan liikevaihto vuonna 2006 oli lähes 44. miljoonaa euroa ja yhtiön palveluksessa oli n. 95 henkilöä. Vastaavat luvut Kuusamon Osuusmeijerin osalta olivat n. 13 miljoonaa euroa ja työntekijöiden määrä 7 henkilöä. Meijerin toiminnan kannalta riittävän ja hyvälaatuisen raaka-aineen saanti mahdollisimman läheltä on yksi menestystekijöistä.

Kehittämisstrategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttamisen tueksi aloitettiin elokuussa 2006 maaseutuyrittäjille suunnattu hanke maatalous- ja maaseutuyritysten aktivointi Koillis-Suomessa. Hanke edistää maaseudun elinvoimaisuutta, työpaikkojen säilymistä, yrittäjien ammattitaidon ja yritysten kilpailukykyyn parantamista, ympäristön viihtyisyyttä, sekä tukee osaltaan muuta alueen kunnissa ja kaupungeissa harjoitettavaa elinkeinotoimintaa.

2. HANKEORGANISAATIO

Hankkeen vastuullinen toteuttaja;	Koillis-Suomen Kehittämisyhtiö Naturpolis Oy Nuottatie 6 B 93600 Kuusamo	
Hankkeen johtaja/vastuuhenkilö;	Naturpolis Oy, toimitusjohtaja Mika Perttunen Nuottatie 6 B 93600 Kuusamo Gsm 040 - 529 5135 mika.perttunen@naturpolis.fi	
Ohjausryhmä;	Haukivaara Pentti Heikkilä Esa Keskitalo Rauno Määttä Jouni Määttä Martti Palosaari Kaisu Riipi Mika Rinne Heikki Ronkainen Olli	Seudullinen aluekehitys- ja tulevaisuustoimikunta Tuottajayhdistys, Kuusamo Tuottajayhdistys, Taivalkoski Kuusamon kaupunki, maaseutupäällikkö. pj ProAgria Oulu Aluekeskus, toimialavastaava Naturpolis Oy, hallitus Tuottajayhdistys, Posio Myötäle ry
Projektipäällikkö	Virranniemi Hannu	
Projektisihteeri	Pesonen Kirsti Nuottatie 6 B 93600 Kuusamo Gsm 0400-92 1946 kirsti.pesonen@naturpolis.fi	

3. AJANKOHTA JA KESTO, AIKATAULUN TOTEUTUMINEN

Hankepäättöksen mukainen toteutusaika oli 10.04.2006 – 31.05.2007. Hankkeen toteutus alkoi käytännössä 7.8.2006 projektipäällikön aloittaessa työt. Toteuttamisajalle myönnettiin jatkoaikaa Pohjois-Pohjanmaan TE- keskuksen 14.6.2007 antamalla päätöksellä 31.12.2007 saakka. Aikataulu oli riittävä hankkeen 1. vaiheen toteuttamiseksi.

4. TOIMINNAN KUVAUS

4.1 Esiselvitys

Hankkeen kohderyhmänä oleville maaseutuyrittäjille suunnattu esiselvitys aloitettiin elokuussa 2006 projektipäällikön aloittaessa työt. Painopiste kohdistui alkuvaiheessa lähinnä niihin yrittäjiin, joille yhteishankkeet eivät olleet tehneet vastaavaa selvitystä. Selvityksellä kartoitettiin kohderyhmäyrittäjien sukupolvenvaihdos-, investointi-, ja muita mahdollisia kehittämistarpeita, sekä aktivoitiin kehittämistoimien aloittamiseksi. Myöskin yritystoiminnasta mahdollisesti luopumassa olevat kuuluivat selvityksen piiriin.

Esiselvitykseen liittyen projektipäällikkö otti Kuusamo- Taivalkoski ja Posion alueella puhelimitse yhteyttä n.160 yrittäjään, sekä suoritti esiselvitykseen, hankkeeseen sitouttamiseen, sekä neuvontaan liittyviä yrityskäynnejä 46 eri yritykseen yhteensä 69 kappaletta. Listaus projektipäällikön tekemistä yrityskäynneistä [liitteenä nro 1](#)

4.2 Yrityskohtaiset toimenpiteet

Yrityskohtaisten toimenpiteiden osalta hankkeen toiminta-alueena oli hankepäätöksen mukaisesti ensisijaisesti Kuusamon ja Taivalkosken alue. Posion alueelle suunnatut vastaavat toimenpiteet rahoitettiin 26.10.2006 seudullisen alue- ja tulevaisuustoimikunnan myöntämällä erillisellä 10.000 € määrärahalta.

Yritysrhmiä muodostettiin neljä; Sukupolvenvaihdokset, investoinnit, tuotantomuutokset ja tuotannon lopettamiset. Ryhmiin osallistuvien tuli täyttää edellytys ns. maatilasidonnaisuudesta. Jokaiselle ryhmälle tarjottiin ryhmäkohtaisesti saman sisältöiset palvelut. Hankkeeseen sitoutui kirjallisesti mukaan Kuusamosta 11, Taivalkoskelta 6 ja Posiolta 9 yrittäjää, yhteensä 26 yrittäjää, joista 20 on maidontuotannon harjoittajaa. Listaus hankkeeseen sitoutuneista yrittäjistä [liitteenä nro 2](#). Hankkeen aikana työstettiin 11 maatilaluovutukseen tähtäävää luonnosluovutuskirjaa ja 9 nuoren viljelijän aloitustukihakemusta, sekä 22 investointiin liittyvää taloussuunnitelmaa. Haettujen nuoren viljelijöiden aloitustukien määrä oli hankkeen päättyessä 495.000 euroa. Muuta yrityskohtaista ostopalveluina hankittua neuvontaa annettiin 95 tuntia. Lisäksi projektipäällikkö osallistui ostopalveluina hankittujen palveluiden tukena myös yrityskohtaiseen neuvontaan. Numeraalinen yhteenveto toimenpiteistä yrittäjittäin [liitteenä nro 3](#), sekä luettelo ostopalveluina hankittujen ProAgria Oulun ja -Lapin neuvonnallisista yrityskäynneistä [liitteenä nro 4](#).

4.3 Opintomatkat

Hankkeen aikana järjestettiin neljä opintomatkaa, joihin osallistui yhteensä 79 henkilöä. Matkoilla oli osallistujia Kuusamon, Taivalkosken ja Posion alueilta, millä oli myöskin positiivinen merkitys ajatellen alueen alkutuottajien yhteistoiminnan kehittämistä.

24 - 26.8.2006 kalastajille suunnatulla opintomatalla tutustuttiin Hätälä Oy:n kalatehtaaseen Oulun Kaakkurissa, Padasjoen kalastaman toimintaan Padasjoella, sekä osallistuttiin Padasjoen kunnantalolla järjestettyyn seminaariin, jonka aiheena oli pakastuslaitosverkoston kehittäminen ja yhteistyö. Matkalle osallistui 17 henkilöä. Erityisesti matkalta saatiin tietoa ja kokemuksia kalan irtopakastusjärjestelmistä ja kustannuksista, sekä irtopakastetun kalan vientinäköymistä ja muista kalatalouteen liittyvistä ajankohtaisista asioista. Olennaista on myös se, että hankkeen päätösvaiheen aikana on meneillään selvitys Koillis-Suomen kalatalouden osalta. Selvityksen tavoitteena on luoda kalatalouteen riittävän suuri ja toimiva yrityskokonaisuus ja yhteistoimintaverkosto. Sen myötä on tavoitteena rakentaa alueella ns. kalatalo.

19 - 20.2.2007 alueen naudanlihan kasvattajille suunnatulla opintomatalla tutustumiskohteina olivat vasikoiden välikasvattamot. Matkalle osallistui 14 henkilöä. Tutustumiskohteina olivat Karinuotta Oy Siikajoella, Vasmo Oy Vetelissä, Elovasikka Oy Lapinlahdella, sekä Jukka Härkösen omistama kasvattamo Sotkamossa. Tutustumisen kohteina olleet kasvattamot olivat erikokoisia ja myöskin hieman eri tyyppisiä, joten ne antoivat matkalle osallistujille hyvää pohjatietoa omien suunnitelmien ja vaihtoehtojen tueksi. Matkalla olleista osa on perustanut osakeyhtiön ja päättänyt viedä kasvattamon rakentamishanketta alueellamme eteenpäin.

Tutustuminen Elovasikka Oy:n kasvattamoon

Vasmo Oy:n kasvattamo Vetelissä

Sisäkuva kasvattamosta

25 - 26.7.2007 opintomatka suuntautui Kuopiossa Sorsasalon raviradalla järjestettyyn maatalousnäyttelyyn. Näyttelyssä oli esillä mm maatalouteen ja maaseutuyrittämiseen liittyviä ajankohtaisia koneita- ja laitteita, sekä paljon tietoa maaseutuyrittämiseen liittyvistä asioista. Matkalle osallistui 27 henkilöä.

Maatalousnäyttelyyn osallistuneet ryhmäkuvassa Sorsasalon raviradalla Kuopiossa

23 - 24.10.2007 matkan kohteena oli KoneAgria 2007 näyttely Jyväskylässä. Matkalle osallistui 21 henkilöä. Näytteilleasettajia oli lähes 200 ja esillä olivat mm. eri edustajien viimeisimmät koneuutuudet. 24.10 päivän erikoisaiheina olivat biokaasuratkaisut maatilalla ja lypsytyön vaikutus tilan työmäärään ja talouteen.

Lisäksi hanke oli järjestämässä opintomatkaa KoneAgria 2006 näyttelyyn, sekä tutustumismatkaa uusiin tuotantorakennuksiin, mutta matkat peruuntuivat vähäisen osallistujamäärän vuoksi.

4.4 Koulutukset

Hankkeen aikana järjestettiin yhteensä 10 koulutustilaisuutta, joihin sisältyi 18 koulutuspäivää. Koulutuksiin osallistui yhteensä 107 henkilöä

Paikka ja aika	Aihe	Luennoitsija(t)
Kuusamo 12.2.2007	Verokoulutus	Teuvo Hatva, ProAgria Oulu
Kuusamo 5.5 ja 7.5.2007	EA 1	Tuula Muhonen, SPR Kuusamo
Kuusamo 21 - 23.5.2007	Vuokraveneen kuljettaja-tutkinto	Pentti Auranaho, merikapteeni
Kuusamo 29.9. ja 6.10.2007	EA 1	Tuula Muhonen, SPR Kuusamo
Taivalkoski 9 -10 10.2007	ATK-perusteet	Jukka Anttila, Koillis-Suomen aikuiskoulutuskeskus Oy
Kuusamo 11 - 12.10.2007	ATK-perusteet	Petri Pesonen, Koillis-Suomen aikuiskoulutuskeskus Oy
Kuusamo 23.10.2007	Hevosyrityksen käynnistäminen, johtaminen ja kehittäminen	Tiina Kalström ja Teuvo Hatva ProAgria Oulu
Kuusamo 8.11.2007	Hevosen terveydenhoito, rehut ja ruokinta	Markku Saastamoinen MTT ja Marjaana Konttinen (eläinlääkäri Kemijärvi)
Kuusamo 20 - 21.11.2007	ATK- maatalouden ammattiohjelmat	Martti Määttä ja Laina Hekkala ProAgria Oulu
Taivalkoski 22 - 23.11.2007	ATK- maatalouden ammattiohjelmat	Martti Määttä ja Laina Hekkala ProAgria Oulu

Lisäksi hankkeen kautta kartoitettiin alueella sukupolvenvaihdoksen kautta yrittäjiksi siirtyvien tai hiljattain siirtyneiden nuorien koulutustarvetta. Kartoituksen myötä aloitettiin yhteistyössä Koillis-Suomen aikuiskoulutuskeskuksen ja Kainuun ammattiopiston kanssa koulutusosio, joka on käytännön kokemuksen lisäksi edellytyksenä mm. nuoren viljelijän aloitustuen saamiseksi. Koulutukseen osallistuu alueelta yhteensä 8 nuorta yrittäjää tai yrittäjäksi suunnittelevaa henkilöä.

Hevosyrittäjille suunnatussa hevosen rehut ja ruokinta koulutuksessa luennoitsijana oli agronomi, MMT, erikoistutkija Markku Saastamoinen MTT:stä

EA 1- koulutuksen oppilaita

Merikapteeni Pentti Auranaho oppilaineen

Verokoulutus 12.2.2007

Luennoitsija Teuvo Hatva ProAgria Oulu

Lisäksi hanke oli järjestämässä koulutusta Taivalkoskelle aiheina EA1-kurssi ja hevosyrityksen käynnistäminen, johtaminen ja kehittäminen, mutta kyseiset koulutukset peruuntuivat vähäisen osallistujamäärän vuoksi.

4.5 Tiedottaminen

Hankkeeseen liittyvää tiedottamista on toteutettu mm. seuraavasti;

- Tuottajailta Taivalkoski Saija 30.8.2006; Hankkeen esittely, osallistujia 42 henkilöä
- Tuottajailta Kuusamo Ollilan lomamajat 31.8.2006; Hankkeen esittely, osallistujia 48 henkilöä
- Tuotantorakennuksen avajaiset Posiolla 3.11.2006; Hankkeen esittelyä henkilökohtaisissa keskusteluissa n. 10 maaseutuyrittäjän kanssa.
- Maamiesseuraviikon tilaisuus Kuusamo Etelä-Kuusamon erämiesten metsästysmaja 17.1.2007; Hankkeen esittelyä, osallistujia n. 20 henkilöä.
- Maamiesseuraviikon tilaisuus Kuusamo meijerin kokoustila 18.1.2007; Hankeen esittely, osallistujia n. 15 henkilöä
- Maaseutuseminaari Posio 20.6.2007. Hankkeen esittely, osallistujia n. 20 henkilöä
- Tuottajailta 11.9.2007 Kuusamo Oivangin lomakartano; Esitys hankkeen tilannekatsaus, osallistujia n. 30 henkilöä
- Tuottajailta Taivalkoski Saija 17.9.2007; Esitys hankkeen tilannekatsaus, osallistujia n. 40 henkilöä
- Seutukunnallinen Info tilaisuus EU hankerahoituksesta, Kuusamo, Hotelli Kuusamo 30.10.2007; Esitys hankkeen sisältö ja tilannekatsaus, osallistujia n. 15 henkilöä

Lehdistötiedotteet;

- Koillissanomat 7.9.2006 otsikolla maaseutuyrityksiä rohkaistaan kehittämistyöhön
- Koillismaan Uutiset 14.9.2006 otsikolla Koillismaan maaseutuyrityksiä rohkaistaan kehittämistoimiin aktivointihankkeella
- Koillissanomat 30.10.2006 otsikolla Posion maaseutuyritykset mukaan aktivointihankkeeseen
- Kuriiri 22.11.2006 otsikolla Posion maaseutuyrityksille neuvoja kehittämistoimiin
- Koillissanomat 3.11.2006 otsikolla kentällä uskoa tulevaisuuteen
- Koillissanomat 22.1.2007 otsikolla maatalojen sukupolvenvaihdoksia vauhditetaan aktivointihankkeella

Lisäksi suoraan tiedottamista on tapahtunut mm. esiselvityksen yhteydessä puhelinyhteydenottojen ja yrityskäyntien yhteydessä n. 160:lle alueen yrittäjälle.

4.6 Yhteistyötahot

Hankkeen yhteistyötahoina ovat olleet mm. Pohjois-Pohjanmaan TE-keskus, Myötäle ry, ProAgria Oulu ja -Lappi, Kuusamon osuusmeijeri, Kuusamon-, Taivalkosken-, Posion- ja Käylän Osuuspankit, Kuusamon maamiesseuraliitto, Kuusamon kaupunki, paikalliset verotoimistot, MELA, A-tuottajat, MHY Kuusamo.

Yhteistyötahoista ProAgria Oulu, Kuusamon Osuusmeijeri, Kuusamon maamiesseuraliitto, sekä Kuusamon-, Taivalkosken-, Käylän- ja Posion Osuuspankit ovat tukeneet myös hankkeen yksityisen rahoitusosuuden kertymistä.

5. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

5.1 Asetetut tavoitteet

Hankesuunnitelmaan on kirjattu mm. seuraavat hankkeen ns. käynnistysvaiheen tarkennetut tavoitteet;

- Toimivan asiantuntijaverkoston kokoaminen alueelle
- Yrityskohtaiset neuvontakäynnit niissä maatalous- ja maaseutuyrityksissä, joissa on akuutti tarve suurempiin kehittämistoimiin
- Ohjata asiakkaat oikean hankkeen/toimijan luokse
- Aktivoida mahdollisia tuotannon lopettamista miettiä yrittäjiä uusiin mahdollisuuksiin
- Alan myönteisen mielikuvan rakentaminen

Määrälliset;

- Yrityskäynnit 100 kpl
- Koulutus/tiedotustilaisuudet 20 kpl
- Edellä mainittuihin tilaisuuksiin osallistuneita 150 henkilöä

5.2 Tavoitteiden toteutumisen arviointi

Hankkeen aikana tehostettiin ja organisoitiin alueella jo pääosin käytettävissä olevan asiantuntijaverkoston käyttöä yrittäjien erilaisiin tarpeisiin. Erityisesti usean eri asiantuntijan tarvitsemissa prosesseissa kuten esim. sukupolvenvaihdoksissa yrittäjien ohjaus, neuvonta ja prosessin aikainen kokonaisvaltainen tuki ovat erityisen tärkeitä. Tämä tuli esille mm. lukuisissa yrittäjiltä projektipäälliköille tulleissa puhelinyhteydenotoissa.

Hankkeen aikana projektipäällikkö ja ostopalveluna hankitut asiantuntijat tekivät yhteensä 99 yrityskäyntiä, joten asetettu 100 yrityskäynnin määrällinen tavoite miltei saavutettiin. Koulutustilaisuuksia mukaan luettuna opintomatkat järjestettiin 14 kpl, joihin osallistui yhteensä 186 henkilöä ja lisäksi varsinaisia tiedotustilaisuuksia oli 9 kpl, joihin osallistui n. 240 henkilöä. Koulutus/tiedotustilaisuuksia oli siten yhteensä 23 kpl, joihin osallistui yhteensä n. 420 henkilöä. Edellä kohdassa määrälliset tavoitteet asetettu 150 osallistujan tavoite ylittyi siten selkeästi.

Muita oleellisia hankkeen tavoitteiksi kirjaamattomia tuloksia ovat mm. hankkeessa mukana olleiden yrittäjien sukupolvenvaihdoksien kautta odotettavissa olevat uudistetut työpaikat 15 - 20 kpl. Odotusarvot perustuvat tehtyihin suunnitelmiin luonnosluovutuskirjoineen. Lisäksi edellä kohdassa 4.2 mainitut yrityskohtaiset toimenpiteet tukevat osaltaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

6. TALOUS

Hankkeen kokonaiskustannusarvio (muutospäätöksen 14.6.2007 mukaisesti)

Rahoituslähteet

Palkat ja sivukulut	62.393,71	TE-keskus EU	52.987,50
Ostopalvelut, palkkiot ja sivuk.	29.575,33	TE-keskus valtio	24.727,50
Matkakulut	20.017,07	Kunta	28.260,00
Muut kustannukset vuokrat	3.204,21	Yksityinen (rahallinen)	<u>19.146,89</u>
Toimistokulut	3.513,37		125.121,89
Muut kulut	<u>6.418,20</u>		
	125.121,89		

Kustannusarvio 10.4. 2006 – 31.12.2007

Toteuma Käyttöaste %

Palkat ja sivukulut	62.393,71	53.887,85	86,4
Ostopalvelut, palkkiot ja sivukulut.	29.575,33	29.067,55	98,3
Matkakulut	20.017,07	10.677,80	53,3
Muut kustannukset vuokrat	3.204,21	2.616,91	81,7
Toimistokulut	3.513,37	1.893,09	53,9
Muut kulut	<u>6.418,20</u>	<u>6.150,34</u>	<u>95,8</u>
	125.121,89	104.293,54	83,3

Hankkeen kokonaiskustannukset olivat 104.293,54 €, jolloin käyttöasteeksi muodostuu n. 83,3 %.

Vuoden 2007 osalta yksityinen rahoitusosuus pudotettiin Pohjois-Pohjanmaan 14.6.2007 tekemällä muutospäätöksellä 25 %:sta 13 %:iin. Yksityisen rahoitusosuuden kertymä hankkeen päättyessä on rahoitussuunnitelman mukainen.

Suurimmat käyttöasteen alitukset tulivat Palkka- ja sivukuluissa, sekä matkakuluissa. Matkakulujen osalta käyttöastetta pienensi mm. se, että suunnitelmissa ollut lietalannan puhdistusjärjestelmään tutustuminen Kiuruvedelle ei toteutunut, koska puhdistuslaitteisto ei ollut vielä käytössä hankkeen toteutusaikana. Samoin kokonaiskäyttöastetta pienensivät kaksi peruuntunutta opintomatkaa ja koulutustilaisuutta. Käyttöasteeseen vaikutti myös Posiolle kohdennettujen toimien rahoittaminen erillisellä, hankkeen ulkopuolisella määrärahalta.

7. TOTEUTUKSEN ARVIOINTI

Hankkeen toteutustapa oli pääosin onnistunut. Hankkeella saavutettiin toteutetulla tavalla kohtuullisen hyvä panos/tuotossuhde. Esiselvitys suunnattuna suurin puhelinkontaktein yrittäjille toi hyvin esille yrittäjien tarpeet mahdollisista suunnitelmista olevista sukupolvenvaihdos-, investointi-, tai muista kehittämistarpeista. Näin saatiin myös yrittäjät tehokkaasti aktivoitua suunnitelmien edelleen työstämiseksi.

Koulutus- ja opintomatkojen markkinointi lehti-ilmoituksin, kohderyhmälle lähetetyin tiedotekirjein, suurin puhelinkontaktein, sekä paikallisen meijerin tonkkapostin välityksellä onnistui kohtuullisesti. Selkeästi oli havaittavissa, että pelkästään lehti-ilmoitukset eivät riitä aktivoimaan riittävästi yrittäjiä. Koulutuksien ja opintomatkojen ajankohdan valinnalla on myös oleellinen merkitys osallistumismääriin.

Ajankohdallisesti hanke ajoittui hyvään aikaan, sillä investointi- ja nuorten viljelijöiden tuet tullevat tietyiltä osin pienentymään vuodesta 2008 lukien. Myöskin tukiehtoihin on odotettavissa muutoksia. Hankkeen kautta tapahtuneelle tiedottamisella pystyttiin vauhdittamaan suunnittelun aloittamista ja rahoitushakemuksien jättämistä jo kuluvan vuoden aikana.

8. JATKOTOIMET JA EHDOTUKSET

Hankkeen ns. käynnistysvaiheen aikana vahvistui edelleen käsitys maidon- ja lihantuotannon merkityksestä alueen maaseudun yrittäjien työllistäjänä ja toimeentulon turvaajana. Erityinen huomio tulisi jatkossa kiinnittää näiden yrittäjien liiketoimintaosaamisen ja yritysten kilpailukyvyn vahvistamiseen. Parhaimmat tulokset saataneen neuvonnallisoin toimin kohdistamalla neuvonta ja asiantuntija-apu mahdollisimman pitkälle suoraan yrittäjille/yrityksiin.

Hankkeen ns. käynnistysvaiheen jälkeen tulisi toteuttaa jatkohanke, jonka pääkohderyhmänä ovat alueen maidon- ja lihantuotannon harjoittajat. Käynnistysvaiheen aikana mm. puhelinkeskusteluissa kerättyä materiaalia voidaan edelleen hyödyntää jatkohankkeen yhteydessä. Hankkeen toteutustapaan tulee sisällyttää mm. yritysten ja yrittäjien nykytilan kartoitus, tulevaisuuden visiointi erilaisilla vaihtoehdoilla, sekä vuosittainen seuranta ja tarvittaessa vision "kirkastaminen".

Jatkohankkeen yhtenä osa-alueena tulee edelleen olla investointien ja sukupolvenvaihdosten edistäminen. Hyvin usein nuori, yrityksen omistukseensa saanut yrittäjä on myös valmiimpi panostamaan itsensä ja yrityksensä kehittämiseen. Rakennekehityksen myötä yrittäjien jaksamiseen tulee kiinnittää huomiota. Tämä edellyttää toimivan lomitusjärjestelmän lisäksi panostamista yrittäjien vapaamuotoiseen yhdessäoloon ja ajatusten vaihtoon.

Alkutuotannon osalta yleinen ongelma on alan yrittäjien ja yritystoiminnan jatkajien puute. Tähän ongelmaan tulisi kiinnittää huomiota antamalla alaan liittyvää tietoa, sekä esittelemällä eri mahdollisuuksia ammatinvalintavaiheessa oleville opiskelijoille. Maaseutuammattien arvostuksen nostaminen nuorison keskuudessa on suuri haaste, mutta vain turvaamalla maaseudun yritystoiminnan jatkuvuus voidaan seutukunnan kylät nähdä elävänä pitkälle tulevaisuuteen.